

**UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI CLUJ-NAPOCA
FACULTATEA DE TEOLOGIE ORTODOXĂ
ȘCOALA DOCTORALĂ „ISIDOR TODORAN”**

**REGATUL DE NORD, ISRAEL (926-721 î.Hr.) –
ISTORIC ȘI CONTEXT RELIGIOS-
TEOLOGIC**

– TEZĂ DE DOCTORAT –

**COORDONATOR ȘTIINȚIFIC:
Pr. prof. univ. dr. IOAN CHIRILĂ**

**DOCTORAND:
POIENARU IOAN FLORIN**

**CLUJ-NAPOCA
2019**

CUPRINS

LISTĂ DE ABREVIERI.....	5
INTRODUCERE	7
1. TRASABILITATEA MONARHIEI ISRAELITE: DE LA „ANARHIA POLITICĂ” DIN PERIOADA JUDECĂTORILOR LA IEROBOAM I.....	14
1.1. Definiri conceptuale privitoare la statalitate	14
1.2. Perioada judecătorilor	17
1.3. Tranziția Samuel – Saul – David	20
1.4. Regele Solomon și reformele	22
1.4.1. Situația internă a regatului sub Solomon.....	23
1.4.2. Situația pe plan extern	25
1.5. Divizarea regatului unic. Structuralizarea Regatului de Nord	27
1.6. Divizarea dintre regii Roboam și Ieroboam	29
1.7. Cauzele divizării – cauze politice, cauze sociale, cauze religioase	34
1.8. Concluzii la secțiunea prezentă	38
2. DINASTIILE REGATULUI ISRAEL. EVENIMENTE ISTORICE – DOMNIA LUI IEROBOAM	41
2.1. Legitimitatea instituției regalității în Regatul de Nord	43
2.2. Reforma religioasă. Alternativa Ierusalimului și negarea centralității cultice a acestuia	46
2.3. Monoteismul. Relevanța cultului lui Iahve în păstrarea unității de credință	50
2.4. Între Adevăr și adevăruri. Idolatria ca revendicare culturală. Schimbarea paradigmei	53
2.5. Nadab, succesorul noului regat.	57
2.6. Concluzii la secțiunea prezentă	60
3. Dinastia isaharită.....	64
3.1. Primele fricțiuni între Ierusalim și Tirța. Studiu comparativ	65
3.2. Concluzii la secțiunea prezentă	71
3.2 Excurs: Aspecte de ordin arheologic în perioada de dinaintea dinastiei Omride.	72
3.2.1 Modalități de folosire de către autorii biblici a propriilor surse, în prezentarea Regatului de Nord, Israel.....	74
3.2.2. Vestigii arheologice.....	77
4. Dinastia omridă.....	79
4.1. Sincretismul religios de tip israelit	79

4.2. Domnia lui Ahab. Implementarea oficială a cultului străin. Instituționalizarea baalismului	90
4.2.1. Politica externă	92
4.2.2. Politicile interne.....	93
4.2.3. Tradiții despre Ahab	94
5. Activitatea profetului Ilie Tesviteanul	99
5.1. Rolul și dimensiunea profetică în Regatul de Nord	99
5.2. Suveranitatea universală a lui YHWH surprinsă în cadrul activității profetului Ilie	102
5.2.1. Impactul religiosului asupra sferelor vieții cotidiene – economicul.....	111
5.2.2. Dumnezeu cel Viu	112
5.3. Conflictul instituțional dintre religios și politic manifestat prin puterea arătării Domnului	114
5.5. Ilie recapitulează exodul poporului ales în propriul său exod spre întâlnirea cu epicentrul credinței – Muntele Horeb	124
5.6. Succesiunea profetică	127
5.7. Concluzii la secțiunea prezentă	129
6. Probleme politico-militare sub Ahab	130
6.1. Sacralitatea și paternitatea pământului sfânt. Problematika viei lui Nabot	137
6.2. Moartea lui Ahab și declinul sub domnia lui Ohozia	140
6.3. Ridicarea lui Ilie la cer	143
7. Continuitatea misiunii profetice în Israel. Elisei.....	147
7.1. Sfârșitul omrızilor	147
7.2. Activitatea profetului Elisei	149
8. Dinastia lui Iehu	157
8.1. Credințioșia lui Dumnezeu manifestată prin dinastia lui Iehu	157
8.2. Între Iehu și Ieroboam al II-lea: Ioahaz și Ioaș	168
8.3. Perioada de „aur” sub Ieroboam al II-lea	176
8.2.1. Dezvoltarea conceptului de „Ziua Domnului” în timpul lui Ieroboam al II-lea...	181
8.2.2. Universalitatea judecării lui YHWH.....	185
8.2.3 Ziua Domnului va fi o teofanie.....	187
8.2.4. Caracteristicile Zilei Domnului: motive recurente	188
8.3. Activitatea profetului Osea	189
8.4. Concluzii la secțiunea prezentă	194
9. Declinul Regatului Israel și conturarea exilului asirian. Ultimii regi ai dinastiei lui Iehu	196
9.1. Regele Asiriei ca instrument al Domnului	199

9.2. Concluzii la secțiunea regilor ilegiti	208
10. Căderea regatului de nord și exilul	210
10.1. Ultimul rege, Osea (delimitări istorice 4Rg 17,1-6)	210
10.2. Reflecții teologice asupra deportării (4 Rg 17,7-40)	218
10.3. Repere teologice care prin experiența exilului își deschid noi profunzimi aplicabile pe întreg cuprinsul cărților regilor	220
Concluzii finale.....	226
Bibliografie	229

Rezumat

CUVINTE-CHEIE

Israel, triburi, regat, Ieroboam I, idolatrie

Regatul Israel sau Regatul de Nord cuprinde, pe parcursul existenței sale, o realitate aplicabilă întreg Vechiului Testament: lupta dintre yahwism și baalism sau, altfel spus, lupta dintre idoli și fidelitatea poporului ales față de Dumnezeu cel viu. Deși Cărțile Regilor fac parte din categorialul scrierilor istorice vetero-testamentare, acestea abundă de învățături teologice.

Evenimentele istorice din perioada regalității israelite, conțin specificități teologice care le plasează deasupra altor evenimente pur istorice. Textul teologico-istoric din aceste scrieri este mântuitor și cuprinde profunzimea spirituală a unei scrieri inspirate care are menirea de a crea premisele mântuirii omului căzut prin călăuzirea lui spre voia lui Dumnezeu. Ispita autonomiei care l-a acaparat pe Ieroboam I, primul rege al nordului, i-a fost fatală. Ruperea legăturii politice și religioase cu Ierusalimul avea să-l depărteze pe acesta de toate binecuvântările promise de Dumnezeu. Aparent, efectele acestei scindări nu erau atât de dezastruoase pentru israeliți. Însă, întoarcerea la cultul patriarhilor și slujirea pe înălțimi promovate de reforma regelui Ieroboam a constituit un regres considerabil pentru o parte din semințiile lui Israel. Ceea ce trebuia să fie un

progres, fiindcă acest lucru îl are în vedere orice reformă, s-a transformat într-o cădere iremediabilă.

Această depărtare de Dumnezeuul Legământului a generat un blestem de care tronul israelit nu va mai putea scăpa decât prin exilul asirian, căci blestemul ieroboamic a avut incidență asupra majorității regilor din Samaria, cu mici excepții. Domnul intervine prin profeți în cazurile Ilie și Elisei, prin oameni de stat: Iehu sau Ieroboam al II-lea și prin împărați străini: Tiglatfalasar (Ful) cu scopul de a-l îndrepta constant pe Israel și pentru a-l redresa pe calea mântuitoare. Neascultarea și blestemul ieroboamic au dus în final la exilul asirian perceput de israeliți ca o adevărată catastrofă națională. Cu toate acestea, Domnul nu i-a părăsit nici în perioada exilică; aceasta a servit ca o prefigurare a acceptării neamurilor la binecuvântările Duhului în Hristos. Nicidecum poporul ales nu a fost abandonat. Ducerea în exil din cauza neascultării a fost prilej de binecuvântare pentru neamurile aduse de asirieni pe pământul sfânt al Israelului. Suferința israeliților a extins pe de altă parte deschiderea legământului către neamuri. Din această perspectivă, putem privi și interpreta exilul.

Întreaga istorie de la Ieroboam I a fost o anunțare a exilului, una care putea fi evitată dacă israeliții renunțau la „idoli”, adică la propriul egoism și la propria căutare de autonomie. Primirea neamurilor aduse de asirieni spre colonizare a fost anunțată încă din rugăciunea lui Solomon de la sfințirea Templului, dar a fost evidențiată de noi în timpul activității profetului Ilie. Suveranitatea universală a lui YHWH s-a manifestat în extinderea secetei dincolo de granițele tradiționale ale Israelului, anulând convingerile cultural-religioase ale vremii potrivit cărora o zeitate era circumscrisă unei anumite regiuni sau unei cetăți importante.

Folosindu-se de motivul secetei, Ilie arată în periplul său în afara granițelor tradiționale ale Israelului că și în lumea păgână exista o „secetă spirituală” care cauza o foamete în sens spiritual, foamete care nu putea fi satisfăcută de o zeitate care dormea în sezonul secetos din Orientul Apropiat (concepție canaanită ce îl prezenta pe Baal ca dormind în timpul secetei și trezindu-se apoi aducând sezonul ploios). Așadar, activitatea profetică a lui Ilie deschide tema teologică a universalității mântuirii, pentru a fi apoi încheiată (și mult mai clar conturată) odată cu ducerea în exil și venirea neamurilor pe teritoriul Israelului. Semnificativ în acest sens, a fost faptul că Domnul, după ce populația nordului e dusă în exil, încheie un nou legământ cu cei aduși de Sargon al II-lea pe teritoriul Israelului, amintindu-le că El este Domnul ce i-a scos din țara Egiptului. Dar aceștia veneau de pe cuprinsul Imperiului asirian neavând nicio tangență cu

zona sud-vestică a Mediteranei. Egiptul este folosit aici în sens alegoric simbolizând necunoașterea adevăratului lui Dumnezeu și răcirea spirituală. Necunoașterea Domnului era Egiptul celor veniți din teritoriile asiriene, iar Domnul îi încadrează în lumina cunoștinței sinaitice prin adăugirea lor la promisiunile deja făcute evreilor.

Scoaterea în relief a unor elemente teologice fundamentale din cărțile istorice a constituit baza motivației pentru alegerea subiectului de cercetare. Am căutat să evidențiez faptul că 3 și 4 Regi nu expun doar șiruri de regi, ani și întâmplări, ci aceste cărți prezintă o istorie tumultuoasă cu evenimente care pot fi foarte bine aplicate vieții noastre. Textele din cărțile istorice cuprind învățături social-teologice mântuitoare și oferă exemple ale modului în care oamenii trebuie să se raporteze la Dumnezeu, dar mai important, găsim punctări clare ale intervenției lui Dumnezeu în istorie. Prin cărțile istorice și, mai aplicat în cazul nostru prin transabilitatea istorică a Regatului Israel putem vedea o logică mântuitoare a lui Dumnezeu, înțelegând cum și în ce scop intervine în istorie pentru viața oamenilor. Am considerat că prin urmărirea vieții unor personaje cheie din istoria Regatului Israel: Ilie, Elisei, Iehu, Ieroboam I sau Ieroboam al II-lea putem să ne facem noi înșine o introspecție prin paralele cu viețile acestor oameni care aveau în potență primirea binecuvântărilor lui Dumnezeu. Unii, prin viața și conduita lor le-au activat reușind să și le însușească. Alții, le-au lăsat la nivel de posibilitate, îndepărtându-se de ele prin propriile decizii egoiste. Am mai considerat că aprofundarea unor teme teologice din Cărțile Regilor precum universalitatea suveranității lui YHWH sau primirea neamurilor în legământ cu Domnul ca popor nou, ajută la o mai bună înțelegere a textelor nou-testamentare care dezvoltă pe larg aceste teme (fac referire, în principal la Faptele Apostolilor și la unele din scrierile Sfântului Apostol Pavel).

Pe lângă aceste aspecte, obiectivul principal al tezei noastre este acela de a demonstra că măsurile politice luate în perioada imediată scindării Regatului Israelit care au avut efecte considerabile în viața socială, au destabilizat viața religioasă a poporului care a regresat și a căzut în idolatrie. Depărtarea de Ierusalim și de Templul în care Dumnezeu a făgăduit să sălășluiască a avut urmări dezastruoase pentru poporul ales. Niciun alt templu nu putea să ofere unitate religioasă și națională aleșilor Domnului. Prin urmare, această perspectivă va fi subliniată pe parcursul întregii lucrări și anume că depărtare de Dumnezeu cel adevărat printr-o slujire nelegitimă și regresivă atrage cu sine căderea în păcat și robia.

În cadrul cercetării am folosit metoda istorico-critică și, pe alocuri, cea anagogică. Textul a fost tratat în așa fel încât să fie asumat și înțeles într-un mod etapizat. Am plecat de la

dimensiunea istorică a textului, din cadrul căreia se va scoate în evidență elementele care indică regresul spiritual al poporului în urma unor opțiuni sociale și măsuri politice. Totodată, am încercat să identificăm unele învățături pe care le putem lua în considerare în actualitate. Întrucât subiectul proiectului este de natură istorică, sursele primare sunt cele de natură istorico-critică, iar acolo unde a fost necesar am făcut trimiteri la literatura patristică subliniind și perspectivele rabinice pentru a observa cum au fost receptată tema în literatura creștină și în cea iudaică.

În ce privește cuprinsul acestei teze de doctorat, am optat pentru împărțirea acesteia în zece capitole.

Încercând să oferim anumite detalii asupra conținuturilor, vom spune că încă prin începutul tezei ne-am propus trasarea principalelor repere istorice care au dus la constituirea celor două regate. Accentul în această etapă a constat în evidențierea relațiilor cauzale dintre evenimentele istorice, aceasta fiind relația care ne-a ajutat să fundamentăm partea teologică dezvoltată ulterior. Primul capitol este caracterizat de un accent pus pe evenimentele istorice și interpretarea lor politică și socială. Aici ne-au interesat procesele politice și percepțiile psihologice cu privire la organizarea instituțională. Modalitatea în care Israel a încercat să se definească din punct de vedere politic în timp prin transformările de la o societate tribală, apoi la o confederație de triburi unite sub un singur lider, au dus la constituirea și împământinirea instituției monarhului. Această realitate socio-politică va servi ca fundal al tuturor proceselor socio-teologice cotidiene ale Israelului. Primul capitol are o legătură organică cu ultimul: dacă în acesta avem în vedere modul cum Israel caută să existe ca stat între statele vecine și își construiește instituțiile, în ultimul capitol constatăm eșecul monarhiei și trecerea într-o nouă fază de „anarhie” odată cu exilul asirian. Israel va căuta să se înțeleagă în continuare și să se reinventeze, însă în lipsa conștientizării că YHWH este ultima adevărată țință a vieții, acest proces va fi unul sinuos și scontat eșecului. Menționăm că fiecare capitol se încheie cu concluzii secționale.

În cele ce au urmat, am conturat aspecte ale personalității regelui Ieroboam I, întemeietorul Regatului de Nord, care avea de ales dacă actualizează sau nu binecuvântările pe care Domnul i le dăduse în potențialitate. Rațiunile de stat îl împing pe Ieroboam să „ghetoizeze” componenta teologică din viața administrativă a regatului, creând instituții artificiale paralele cultului de la Ierusalim în scopul centralizării puterii și a prevenirii tendințelor centrifuge. Ridicarea unei noi preoții artificiale, fără descendență aaronică cu membri neaparținători ai

tribului levitic și așezarea lor în două entități cu caracter cultic central: Betel și Dan, au atras asupra tronului Regatului de Nord un blestem. Acesta va fi reiterat la fiecare rege care va domni (oricât de puțin) în nord de către autorul deuteronomistic al cărților sub expresia: păcatul lui Ieroboam, adică neascultarea, dorința de autonomie, punerea rațiunilor de stat deasupra considerentelor teologice.

În istoria regilor de după Ieroboam I, am prezentat modalitățile violente prin care se ajungea la tron. Instabilitatea politică și climatul de insecuritate au fost văzute ca și consecințe ale păcatului ieroboamic în care au căzut urmașii acestuia. Totodată în cadrul acestora am inclus prezentări comparate cu regatul Iuda și apariția primelor fricțiuni. Pe principiul că amenințările călătoresc mai greu pe distanțe lungi, cele două regate distincte administrativ dar cu **aceiași** națiuni au devenit rivale în geopolitica Orientului Apropiat.

În cea mai însemnată parte teologică a tezei noastre fiind descrisă activitatea profetului Ilie. Am început prin a evidenția și detalia teme precum chemarea profetică, natura relației politic-religios, după care am urmărit în detaliu periplul profetului în afara granițelor tradiționale ale Israelului. Tema teologică fundamentală pe care noi am dorit să o scoatem în evidență a fost suveranitatea universală a lui YHWH conturată în cadrul luptei dintre yahwism și baalism. Seceta și foametea generală au servit ca un fundal simbolic pentru căutarea unui sens spiritual pe care Israelul – dedicat slujirii idolilor și neamurile – din cauza necunoașterii Domnului, nu și-l puteau satisface. Faptul că seceta se extinde în afara Israelului este un indiciu cu privire la suveranitatea nețărnută a Domnului. Prin periplul său, Ilie sparge barierele culturale canaanite potrivit cărora o zeitate era circumscrisă unei regiuni sau unei cetăți. Lupta dintre *yahwism* și *baalism* culminează în respectivul capitol prin confruntarea de pe Muntele Carmel. Acolo profetul adună întregul Israel, ca odinioară Moise, nemaîțindându-se cont de separarea politică și îi face părtași puterii și autenticității Domnului. Faptul că Dumnezeu se raportează la poporul Său ca fiind unul, este evidențiat prin cele 12 pietre ridicate de Ilie drept altar.

În continuarea lucrării noastre am revenit la chestiuni de ordin politic evidențiind confruntări militare și intrigi geopolitice regionale în care Israel este angrenat. Este urmărită în principal activitatea regelui Ahab și importul cultural suferit de Samaria odată cu crearea unui regim dinastic în care soția regelui, Izabela primește puteri discreționare. Prezentând succesiunea profetică Ilie-Elisei, reținem că acesta din urmă reia periplul lui Ilie și acționează ca singurul element autentic teologic din regat care reușește să mențină trează conștiința yahwismului.

Evenimente fundamentale precum episodul Nabot, reiterează tema suveranității universale a Domnului și faptul că neamurile sunt chemate să-L cunoască și să I se închine.

Prin conținuturile de încheiere ale lucrării, am creionat drumul exilului pornind de la consecvența neascultare față de Domnul și terminând cu o serie de manevre politice stângace ale ultimului rege nordic. Împărații asirieni sunt văzuți ca instrumente ale Domnului în îndeplinirea planului Său, prin care El intervine concret în istorie. Toate personajele biblice cad astfel sub incidența Domnului, fiecare realizând un rol pe care Dumnezeu L-a avut în vedere în înțelepciunea Sa. Exilul este un eveniment politic perceput ca fiind catastrofal, dar cu însemne teologice profunde. El arată că Domnul își alege un alt popor față de care poate extinde promisiunile făcute deja evreilor. Acest nou popor reprezentat de coloniștii aduși de asirieni intră în legământ făcându-se părtași binecuvântărilor prin înfiere. Este o paralelă semnificativă a temei nou-testamentare a primirii neamurilor la Dumnezeu prin primirea Duhului Sfânt ca urmare a credinței în Hristos. Poporul evreu nu este în nicio clipă abandonat în exil. Exilul este doar o altă etapă prin care Israel se reinventează, scăpând astfel de o formă de organizare oarecum deficitară – monarhia, cu care Dumnezeu nu fusese încă de la început de acord.

În final, am prezentat din punct de vedere teologic și istoric problematica exilului asirian și implicațiile acestuia. Au fost analizate datele istorice și procesul propriu-zis al exilului după care sau peste care am clădit implicațiile teologice profunde pe care le-am identificat în acest eveniment marcant din istoria lui Israel.

Originalitatea lucrării constă în evidențierea obiectivelor sale, adică transpunerea unor învățături teologice din cărțile istorice pornind de la faptele și întâmplările unei secțiuni istorice a poporului ales. Am căutat să vedem cum evenimentele istorice din viața Regatului de Nord și viața anumitor personaje cheie, pot servi ca modele spirituale de însușire în practica duhovnicească a noastră zilnică. Pe lângă asta, faptul că am urmărit cronologic desfășurarea evenimentelor socio-politice din Regatul Israel, ne-a permis să scoatem în evidență un aspect din modul în care Dumnezeu intervine în istorie în favoare oamenilor. Coroborate aceste lucruri cu interpretări alegorice ale diferitelor evenimente din viața regatului, ne-au ajutat să închidem unele concepții atât vechi cât și de dată recentă, cu privire la existența unui Dumnezeu crud în Vechiul Testament. Înțelegând evenimentele ca prefigurări ale binecuvântărilor în Hristos, observăm îndelunga răbdare a Domnului și înțelepciunea planului Său mântuitor.

Pentru realizarea proiectului de cercetare, am avut repere bibliografice care au asigurat coerența informațiilor și punctarea unor detalii cheie. Sursele din afara spațiului românesc sunt numeroase în ceea ce privește existența unei literaturi puternic reprezentate în zona articolelor de specialitate. Majoritatea articolelor de specialitate identificate și revizuite aparțin marilor publicații Brill , JSTOR, Sage Publishing sau Journal of Biblical Literature.

Din literatura românească am utilizat în mod deosebit cărți care aveau în vedere activitățile profetice, mai ales cele ale lui Ilie și Elisei, cele mai multe lucrări fiind în această zonă. Multe scrieri dezvoltă o perspectivă holistică asupra conflictului dintre Yahwism și baalism. Partea de analiză politică și suprapunere teologică peste evenimentele din cărțile regilor am găsit-o ca fiind lacunară în literatura românească.

Israel a început să funcționeze ca popor într-o formă tribală, apoi într-o federație de triburi unite mai mult sau mai puțin coagulate. A urmat etapa monarhică, după care iarăși Israel s-a risipit pentru ca după exil să revină și să se reinventeze ca națiune (în sensul organizării socio-politice). Două trăsături fundamentale au fost identificate de-a lungul acestei existențe istorice în etape diferite a Israelului. Aceste trăsături sunt contradictorii și creează premisele dezvoltării teologice a mântuirii și arată chiar modalitatea în care Dumnezeu intervine în istorie: neascultarea poporului și consecvența lui Dumnezeu în a rămâne Dumnezeu lui Israel. Indiferent de forma de organizare în care s-a aflat Israel, neascultarea de Domnul s-a dovedit a fi o caracteristică constantă. În ciuda acestui fapt, Dumnezeu nu renunță la poporul său și nici nu își retrage vreodată promisiunile făcute părinților lor. Acelea rămân veșnic valabile însă intervențiile Sale în istorie sunt de natură a-i conștientiza pe evrei că propria lor conduită condiționează materializarea acelor promisiuni.

Instituția monarhiei a fost cerută de popor, regele trebuind să își asume poruncile care asigurau caracterul ereditar, dar și cel al unității. O misiune de bază așadar, a fost și aceea de a supraveghea respectarea Legii, care capacita semințiile în a păstra și dezvolta energiile creatoare de echilibru social, cultural și mai ales religios. Ruperea în două a regatului davidic, a determinat pierderea tradițiilor, separarea unei părți semnificative a populației de Templu, izvor al binecuvântării. Deși a părut a fi un progres în opinia celor din nord, totuși, prin separarea de cei din sud, s-a făcut pasul decisiv spre pierderea acestora sub marile imperii care au adus înrobirea. Idolatria care s-a dezvoltat puternic la început în Dan și Betel, nu se putea impune fără înlocuirea preoților leviți (3Rg 12,26-33).

Considerăm că asemănările pretinse între epoca lui Aaron și cea care debutează prin mandatul lui Ieroboam I sunt doar formale, întrucât atitudinea în fapt a majorității regilor din Regatul de Nord a fost potrivnică în ceea ce privește viața cultică. Întoarcerea la vechile altare de la Penuel, Sichem și Tirța, a constituit un regres evident al vieții religioase, prin faptul că în acest fel au fost eludate legile sinaitice care erau baza eșafodajului cultului mozaic. În ecuația interpretării justificative a celor din nord, au contat atât valoarea de prototip a patriarhilor, cât și frustrările acumulate de-a lungul timpului prin paradigma unității propusă neamurilor lui Israel. Tensiunea rezultată a deschis luptele dintre credincioșii lui YHWH și cei ai lui Baal.

Dacă profeții au încercat să promoveze neîncetat respectarea și conștientizarea valorizării învățăturilor descoperite de YHWH, sincretismul nordic, a fost în schimb mereu o preocupare ce avea o poziție privilegiată în agenda politică a regilor acestui regat, fiind considerat un element de progres politic, social și cultural. Cultul, esența identității urmașilor lui Iacov, a devenit pentru cei din Regatul de Nord, un spațiu al împrumuturilor unor acte eterogene. Instabilitatea din Regatul de Nord, este consecința evidentă a ieșirii celor zece seminții din cadrul propriilor lor făgăduințe făcute la Ebal și Garizim – localități ce le aparțineau și care îi acuză. Adevărata regalitate este cea care stă în unitate și succesiune davidică și în funcția sa de mediator între Dumnezeu și poporul Său.

Dumnezeu caută de-a lungul cărților 3, 4 Regi ca prin oameni aleși, prin Ilie, Elisei, iar aceștia la rândul lor prin Iehu spre exemplu, să zădărnicească planul lui Israel de a se autodistrage. Începând cu Ieroboam, Regatul de Nord a intrat într-un plan degradant din punct de vedere moral și cultic. Aceste acțiuni ale lor urmau să atragă blestemele expuse în Lv 26, blesteme care aveau să culmineze cu răpirea pământului lor și trimiterea, risipirea poporului printre străini neamifiind vrednici de pământul încredințat de Domnul și cucerit de strămoșii lor sub conducerea lui Iosua. Triburile atent și strategic plasate de Iosua aveau să fie șterse din teritoriul lor „istoric-tradițional” și condamnate să hoinărească în pământ străin, robi ca odinioară. Dumnezeu caută așadar să-i determine în primul rând pe conducători (pentru că ei sunt cei care „îl trag pe Israel în păcat”) să păstreze și să respecte legământul sinaitic. Toate aparentele intervenții străine, calamități, secetă, invazii militare, perioada de presiune externă, instabilitate politică, trimitere de profeți puternici care săvârșeau minuni aveau menirea de a-l aduce pe Israel de pe calea blestemului și a-l plasa pe cea a binecuvântărilor care așteptau să fie revărsate asupra poporului. Vedem că Domnul își încalcă legământul, în sensul arătării unei

bunătăți superioare legii, că este îndelung răbdător cu poporul, amânând ceea ce trebuia să se materializeze în dezastru național pentru Israel; toate acestea, din iubire față de popor, din dorința părintească de a-i vedea întorși la ceea ce au fost chemați să fie.

Ceea ce Cărțile Regilor evidențiază este că entitatea Israel, nereferindu-ne aici la Regatul de Nord separat de Iuda ci la poporul ales, nu are nevoie de un rege, de curte, sau de un cult centralizat pentru a exista în istorie ca Israel autentic. Adevărata natură a lui Israel constă în loialitatea față de YHWH manifestată în acte juste exemplificate de autorul deuteronomist în cazul lui Nabot. Finalul cărții 4 Regi nu mai face nicio diferență între cele două regate pentru că nici nordul nici sudul nu reușesc să își definească destinul conform vrierii Domnului, ambele regate sunt duse în exil. Etapa regalității a fost una în care Israel a încercat să se definească identitar, dar acest proces nu a fost încheiat odată cu ducerea în exil ci a continuat și în perioada exilică. Nicio instituție nu va putea vreodată să-L secondeze pe Dumnezeu ca factor de unitate absolut. Până ce Israel nu va înțelege acest fapt, procesul de căutare a identității continuă.